VISEGRAD JOURNAL ON HUMAN RIGHTS

№ 6 (volume 1) 2018

VISEGRAD JOURNAL ON HUMAN RIGHTS №6, ЧАСТИНА 1 2018

Download volume in one file

Katarína Bartalská, Štefan Mikuš
Speňažovanie majetku v kunkurze

Snezhana Alina
Legal regulation of the survey of digital assets in foreign legislation

Myroslav Almashi
Nature rights of the small indigenous nation Sami by the legislation of Sweden

Vitalii Andreichuk
Theoretical chambers of consideration of information technologies of forecasting in the system of state national security management

Uliana Antonyuk
Legal content of special guarantees for environmental provision supply in Ukraine

Dmitry Belov, Myroslava Gromovchuk
Category "national security": constitutional and legal content

Andriy Blahodarnyi
Concept and key features of administrative and jurisdictional activity of law enforcement bodies in Ukraine

Anna Blinova
The mechanism of information support bodies public administration: concept, content, elements

Svitlana Hrudnytska
Issues of legal nature of the key participants of relations within Ukrainian energetic area

Petr Guivan
Legal regulation of processing of sensitive categories of personal data: European experience

Sergey Danilov, Lyubov Kasyanenko
Questions of the financial and legal status of bodies of the public authority – subjects of tax relations

Katerina Dolgoruchenko
Influence of propagandic activity special department "Vineta" to the legal behavior of Ukrainians in the conditions of Nazi occupation

Olena Dragan
Application of the limitation period regarding claims brought about by prosecutors in state interests

Hanna Ivanova
Some issues of legislation improvement on administrative and legal regulation of the sphere of agroindustrial complex of Ukraine

Tatyana Ivanova
Legal registration of state ethnopolitical authorities in the Ukrainian SSR of the 1920s

Rostyslav Izhevskyi
Problems of financing road-building works in Ukraine

Marina Ishchenko
The right to honor and dignity: the moral-ethical and legal aspects

Liubov Kasianenko, Irina Buryak
Legal regulation of types of local guarantees in Ukraine, forming a guaranteed local (municipal) debt 104

Mykhailo Kelman, Lidiia Kelman
Categories "object" and "subject" of legal science, their methodological content

Ekaterina Kiseleva
Migration issues in the activities of international intergovernmental organizations of special competence

Yevhen Kohutych
Concept of control over private activity performers: problem definition

Nataliya Makarenko
Evolution of professional criminal study: domestic experience

Maria Mendzhul
Comparative analysis of the principles of legal regulation of family relations in Ukraine and the states of the Visegrad Group

Marina Novytska
Transplant coordination in Ukraine: current state and development prospects

Serhii Oriekhov
Problematic aspects of definition European Union environmental law

Oleksandr Pifko
Constitutional and legal aspects of legalization of trade unions in Ukraine and some EU member countries: a comparative study

Tereziia Popovych
Constitutional and legal obligation: scientific approaches to understanding

Valeriy Syrovackyi
Responsibility as an axiological determinant of the phenomenon of state-legal coercion

Yevhenii Skrypa
Foreign experience in ensuring road transport safety and its use in Ukraine

Yevdokiia Streltsova
Methods of unification of norms in modern international law

Halyna Suprun
The concept and significance of the organizational and legal foundations of the mediation institute

Mykyta Telpis
Instruments and facilities as a qualifying (especially qualifying) features of the corpus delicti

Viktoriia Ternavska
Human rights – basis of constitutional and legal policy of Ukraine

Olha Tokarchuk
The monarchic form of government in conservative-state tradition

Vitaliy Topchiy
The state of crime in Ukraine in the field of intellectual property

Volodymyr Fedorenko
Influence of religion on moral and legal regulation on activity and behavior of the military personnel in the conditions of modern Ukraine

ISSN 1339-7915
Registered number EV 5051/14
Published by Pan-European University
Copyright © 2014-2019. Visegrad Journal on Human Rights. All Rights Reserved

VISEGRAD JOURNAL ON HUMAN RIGHTS

dec, 2018

Editorial board

Chairman of the editorial board:
Doc. JUDr. Julius Kovach, CSc

Members of the editorial board:

Slovak Republic
Prof. JUDr. Jan Svak, DrSc.
Doc. JUDr. Julius Kovach, CSc.
JUDr. Ivan Ikrényi, PhD., F.I.I.
JUDr. Denisa Soukenikova, PhD.
JUDr. Ivan Rohách, LL.M, MBA, PhD.
JUDr. Martina Řeřichová, PhD.
Prof. JUDr. Stanislav Mráz, CSc.
Prof. JUDr. Pavel Hollander, DrSc.
Prof. PhDr. JUDr. Milos Vecera, CSc.
Prof. JUDr. Jan Hurdik, DrSc.
JUDr. Alexandra Sestrienková
JUDr. Lukáš Cisko, Ph.D.
JUDr. Ivana Shoshková, PhD.
JUDr. Jozef Beňo, PhD.

Czech Republic
JUDr. Petr Poledník
Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.
JUDr. Zdenka Papoushková, Ph.D.
Doc. JUDr. Blanka Vítová, LL.M., Ph.D.
Doc. et doc. JUDr. Naděžhda Shishková, Ph.D.
Prof. JUDr. Michal Skrejpek, DrSc.
Prof. JUDr. Jan Hurdik, DrSc.

Ukraine
JUDr. Myroslava Hromovchuk, CSc.
Prof. JUDr. Yuriy Bysaha, DrSc.
Prof. JUDr. Oleksandr Rohách, DrSc.
Prof. JUDr. Dmytry Byelov, DrSc.
Doc. JUDr. ThDr. Oleksandr Bilash, CSc.
Prof. JUDr. Yaroslav Lazur, DrSc.
JUDr. Roman Fridmanskyy, CSc.
Prof. JUDr Sibilla Buletsa, DrSc.

Romania
Prof. JUDr. Ivan Horka, PhD.

Poland
Prof. JUDr. Piotr Stanisz
Ph.D. Katarzyna Szwed
Ph.D. Marta Kolodziejczyk
Ph.D. Justyna Ciechanowska
Dr. Jarosław Storczyński
Dr. Grzegorz Maroń
Prof. dr hab. Janush Nichyporuk

Russian Federation
Prof. JUDr. Oleksandr Sevrukov, DrSc.
JUDr. Helena Shekk, PhD.

Moldova
Prof. JUDr. Valeriu Bujor
Prof. JUDr. Valeriu Čerba

Macedonia
Assoc. prof Zoran Filipovski, PhD.

Croatia
Prof. JUDr. Budislav Vukas jr., DrSc.

Hungary
Dr. Tímea Barzó
Dr. Varga Norbert
Dr. habil Csilla Csak, PhD
Dr. Erika Varadi-Csema, PhD, LL.M

Kazakhstan
Prof. JUDr. Kazbek Ukanov, DrSc.

Litva
Prof. JUDr. Arvid Struzhunas, DrSc.

Latvia
Doc. JUDr. Janis Grasis

Estonia
Prof. Tanel Kerikmäe
Dr Archil Chochia
LLM Madis Ernits

Austria
Prof. JUDr. Bernd Wieser, DrSc.

Publisher:

PANEURÓPSKA VYSOKÁ ŠKOLA

Pan-European University
Faculty of Law
Tomášikova, 10
Bratislava

Uzhhorod National University
Faculty of Law
Kapituľna, 26
Uzhhorod

Public organization
„LEX PRO OMNES"
Mierová, 2529
Humenné

Registered number: EV 5051/14

ISSN 1339-7915

Contents

Sell of the assets in bankruptcy 7
Speňažovanie majetku v kunkurze

Katarína Bartalská, Štefan Mikuš

Legal regulation of the survey of digital assets in foreign legislation 11
Правовое регулирование наследования цифровых активов в законодательстве зарубежных стран

Snezhana Alina

Nature rights of the small indigenous nation Sami by the legislation of Sweden 15
Природні права корінного малочисельного народу саамі за законодавством Швеції

Myroslav Almashi

Theoretical chambers of consideration of information technologies of forecasting in the system of state national security management 20
Теоретичні засади дослідження інформаційних технологій прогнозування в системі державного управління національною безпекою

Vitalii Andreichuk

Legal content of special guarantees for environmental provision supply in Ukraine 28
Юридична природа спеціальних гарантій забезпечення екологічних прав в Україні

Uliana Antonyuk

Category "national security": constitutional and legal content 33
Категорія «національна безпека»: конституційно-правовий зміст

Dmitry Belov, Myroslava Gromovchuk

Concept and key features of administrative and jurisdictional activity of law enforcement bodies in Ukraine 38
Поняття та основні ознаки адміністративно-юрисдикційної діяльності правоохоронних органів України

Andriy Blahodarnyi

The mechanism of information support bodies public administration: concept, content, elements 44
Механізм інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації: поняття, зміст, елементи

Anna Blinova

Issues of legal nature of the key participants of relations within Ukrainian energetic area 49
Питання правової природи основних учасників відносин в енергопросторі України

Svitlana Hrudnytska

Legal regulation of processing of sensitive categories of personal data: European experience 57
Правове регулювання обробки чутливих категорій персональних даних: європейський досвід

Petr Guivan

Questions of the financial and legal status of bodies of the public authority – subjects of tax relations 64
Окремі питання фінансово-правового статусу органів публічної влади – суб'єктів податкових правовідносин

Sergey Danilov, Lyubov Kasyanenko

Influence of propagandic activity special department "Vineta" to the legal behavior of Ukrainians in the conditions of Nazi occupation 69
Вплив пропагандистської діяльності спецвідділу «Вінета» на правову поведінку українців в умовах нацистської окупації

Katerina Dolgoruchenko

Application of the limitation period regarding claims brought about by prosecutors in state interests 75
Застосування строків позовної давності за позовами органів прокуратури в інтересах держави

Olena Dragan

Some issues of legislation improvement on administrative and legal regulation of the sphere of agroindustrial complex of Ukraine 80
Деякі питання вдосконалення законодавства з адміністративно-правового регулювання сфери агропромислового комплексу України

Hanna Ivanova

Legal registration of state ethnopolitical authorities in the Ukrainian SSR of the 1920s 86
Юридичне оформлення органів державної етнополітики УРСР у 1920-х рр.

Tatyana Ivanova

Problems of financing road-building works in Ukraine 92
Проблемні питання фінансування дорожньо-будівельних робіт в Україні

Rostyslav Izhevskyi

The right to honor and dignity: the moral-ethical and legal aspects 98
Право на честь і гідність: морально-етичний і правовий аспекти

Marina Ishchenko

Legal regulation of types of local guarantees in Ukraine, forming a guaranteed local (municipal) debt 104
Правове регулювання видів місцевих гарантій в Україні, що формують гарантований місцевий (муніципальний) борг
Liubov Kasianenko, Irina Buryak

Categories "object" and "subject" of legal science, their methodological content 111
Категорії «об'єкт» і «предмет» юридичної науки, їх методологічний зміст
Mykhailo Kelman, Lidiia Kelman

Migration issues in the activities of international intergovernmental organizations of special competence 117
Вопросы миграции в деятельности международных межправительственных организаций специальной компетенции
Ekaterina Kiseleva

Concept of control over private activity performers: problem definition 123
Поняття контролю за діяльністю приватних виконавців: проблематика визначення
Yevhen Kohutych

Evolution of professional criminal study: domestic experience 129
Еволюція професійного кримінального дослідження: вітчизняний досвід
Nataliya Makarenko

Comparative analysis of the principles of legal regulation of family relations in Ukraine and the states of the Visegrad Group 135
Порівняльний аналіз принципів правового регулювання сімейних відносин в Україні та державах Вишеградської групи
Maria Mendzhul

Transplant coordination in Ukraine: current state and development prospects 140
Трансплант-координація в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку
Marina Novytska

Problematic aspects of definition European Union environmental law 146
Проблемні аспекти визначення поняття права Європейського Союзу щодо охорони довкілля
Serhii Oriekhov

Constitutional and legal aspects of legalization of trade unions in Ukraine and some EU member countries: a comparative study 151
Конституційно-правові засади легалізації професійних спілок в Україні та окремих країнах ЄС: порівняльний аналіз
Oleksandr Pifko

Constitutional and legal obligation: scientific approaches to understanding 156
Конституційно-правовий обов'язок: наукові підходи до розуміння

Tereziia Popovych

Responsibility as an axiological determinant of the phenomenon of state-legal coercion 161
Відповідальність як аксіологічна детермінанта феномена державно-правового примусу

Valeriy Syrovackyi

Foreign experience in ensuring road transport safety and its use in Ukraine 167
Зарубіжний досвід забезпечення безпеки на автомобільному транспорті та можливості його використання в Україні

Yevhenii Skrypa

Methods of unification of norms in modern international law 172
Методи уніфікації норм у сучасному міжнародному праві

Yevdokiia Streltsova

The concept and significance of the organizational and legal foundations of the mediation institute 178
Поняття та значення організаційно-правових засад інституту медіації

Halyna Suprun

Instruments and facilities as a qualifying (especially qualifying) features of the corpus delicti 184
Знаряддя та засоби як ознака кваліфікованих (особливо кваліфікованих) складів злочинів

Mykyta Telpis

Human rights – basis of constitutional and legal policy of Ukraine 190
Права людини – основа конституційно-правової політики України

Viktoriia Ternavska

The monarchic form of government in conservative-state tradition 195
Монархічна форма правління в консервативно-державницькій традиції

Olha Tokarchuk

The state of crime in Ukraine in the field of intellectual property 200
Стан злочинності в Україні в галузі інтелектуальної власності

Vitaliy Topchiy

Influence of religion on moral and legal regulation on activity and behavior of the military personnel in the conditions of modern Ukraine 204
Вплив релігії на морально-правове регулювання діяльності й поведінки військовослужбовців в умовах сучасної України

Volodymyr Fedorenko

Legal regulation of types of local guarantees in Ukraine, forming a guaranteed local (municipal) debt

Правове регулювання видів місцевих гарантій в Україні, що формують гарантований місцевий (муніципальний) борг

Liubov Kasianenko, Irina Buryak

Key words:

local guarantees, local guaranteed debt, domestic local guarantees, external local guarantees, state sub-borrowing at the expense of funds attracted from the MFIs.

Ключові слова:

місцеві гарантії, місцевий гарантований борг, внутрішні місцеві гарантії, зовнішні місцеві гарантії, державне субкредитування за рахунок залучених коштів.

Фінансова децентралізація в Україні та державна політика посилення фінансової самодостатності територіальних громад, а також націлення їх на пошук додаткових фінансових інструментів забезпечення реалізації місцевих інвестиційних проектів супроводжуються як удосконаленням вітчизняного законодавства, так і розширенням практики взяття місцевих запозичень і надання місцевих гарантій виконання зобов'язань комунальних підприємства.

В умовах слабкої фінансової дисципліни органів місцевого самоврядування, відсутності належних гарантій для кредиторів з боку органів влади щодо повернення вкладених коштів (оскільки держава не несе відповідальність за виконання територіальними громадами їхніх зобов'язань, окрім рідких випадків, коли держава є гарантом у відносинах місцевих запозичень), а також за відсутності чітких кодифікованих положень законодавства вагомий інтерес викликає інститут місцевих гарантій, а особливо устояні види місцевих гарантій.

Серед дослідників економічних і правових питань надання публічних (державних і місцевих) гарантій варто відмітити передусім таких, як В. Андрущенко, В. Башко, Й. Бейскид, С. Березовська, Т. Богдан, І. Бураковський, І. Бурмака, Г. Возняк, Л. Воронова, М. Гапонюк, І. Заверуха, В. Зимовець, О. Кириленко, М. Корнієнко, Н. Костіна, В. Кравченко, А. Крисоватий, Т. Луніна, О. Музика-Стефанчук, С. Нефьодов, О. Орлюк, В. Опарін, С. Попова, І. Шпак, І. Щебетун, В. Федосов, Н. Якимчук та інші. Проте питання видів місцевих гарантій, надання яких формує гарантований місцевий (муніципальний) борг, їх правового закріплення на загальнодержавному та місцевому рівнях, а також практики їх надання залишається поза увагою дослідників.

Метою статті є розкриття стану правового закріплення видів місцевих гарантій в Україні, що формують гарантований місцевий (муніципальний) борг, здійснення аналізу практики їх надання та формування пропозицій щодо вдосконалення вітчизняного законодавства в цій сфері.

Мета надання місцевих гарантій чітко визначена в ч. 2 ст. 17 Бюджетного кодексу (далі – БК) України, а саме «на реалізацію інвестиційних проектів, метою яких є розвиток комунальної інфраструктури або впровадження ресурсозберігаючих технологій»[1]. Отже, підставою має бути наявність інвестиційного проекту, який має відповідати вимогам, що містяться в законодавстві.

Відповідно до ч. 3 ст. 2 Закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиційний проект – це «комплекс заходів (організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних), визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку національної економіки та спрямованих на розвиток окремих галузей, секторів економіки, виробництв, регіонів, виконання яких здійснюється суб'єктами інвестиційної діяльності з використанням цінностей відповідно до положень цього Закону»[2], проте в п. 26 ч. 1 ст. 2 БК України зазначено, що саме «з використанням коштів

[1] Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17.

[2] Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 року № 1560-XII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12.

державного та/або місцевих бюджетів чи шляхом надання державних та/або місцевих гарантій». Відповідно, сьогодні в Україні напрацьовано такі види місцевих гарантій:

1. Внутрішня місцева гарантія забезпечення виконання зобов'язань теплопостачальних і теплогенеруючих організацій і підприємств централізованого водопостачання й водовідведення за спожиті енергоносії. Правовою підставою виокремлення їх як окремого виду місцевих гарантій є Закон України «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення за спожиті енергоносії»[3].

Згідно з вимогами вказаного Закону, Кабінет Міністрів України затвердив Типовий договір про реструктуризацію заборгованості за спожиту електричну енергію[4] і Типовий договір про реструктуризацію заборгованості за спожитий природній газ[5]. Договір про надання місцевої гарантії є вторинним щодо вказаних вище договорів, і переважно типові форми надання місцевих гарантій затверджують організації, що забезпечують енергоносіями та здійснюють реструктуризацію боргів комунальних підприємств, зокрема така Форма договору про надання місцевої гарантії встановлена Публічним акціонерним товариством «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»[6]. У типовій формі договору про надання місцевої гарантії визначено поняття гарантії як «незалежне платіжне зобов'язання Гаранта перед Бенефіціаром у разі невиконання Принципалом своїх платіжних зобов'язань, передбачених Договором про реструктуризацію, сплатити Бенефіціару обумовлену суму за Гарантією в разі пред'явлення Бенефіціаром Вимоги». Практика надання такого виду гарантій досить розповсюджена. Недоліком указаного механізму надання місцевих гарантій є відсутність зобов'язання комунального підприємства щодо укладення договору між відповідним місцевим фінансовим органом і суб'єктом господарювання про погашення заборгованості суб'єкта господарювання перед Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста за виконання гарантійних зобов'язань, а також те, що Закон № 1730 і БК України взаємно неузгоджені, відповідно, є потреба внести зміни в БК України щодо розширення підстав надання місцевих гарантій, а в Закон № 1174 про те, що місцева гарантія надається згідно з процедурою, яка встановлена в БК України.

2. Внутрішня місцева гарантія для забезпечення виконання мирової угоди, укладеної між комунальним підприємством і кредитором, яка надається переважно за ініціативи виконавчого комітету міської ради за зверненням (проханням) комунального підприємства про допомогу. Прикладом може слугувати Програма цільової фінансової підтримки Кузнецовського міського комунального підприємства на період з 2017–2027 роки, затверджена Рішенням Вараської міської ради Рівненської області від 23 серпня 2017 року № 893[7], якою, зокрема, передбачено таке: 1) укладення мирових угод необхідно здійснити під гарантії реалізації Програми, оскільки це забезпечить визначеність строкових зобов'язань КМКП в частині сплати кредиторської заборгованості, гарантує зняття арешту з майна та банківських рахунків, а також дасть можливість відновлення боржником господарської діяльності й здійснення розрахунків з бюджетом (абз. 8 розділу 3 Програми); 2) фінансування Програми здійснюється виключно за умови й у межах затверджених бюджетних призначень на її виконання рішенням про міський бюджет на відповідний рік (рішенням про внесення змін до міського бюджету на відповідний рік) згідно з розписом міського бюджету (абз. 6 розділу 3). У Програмі згадується лише один вид договору: мирова угода, гарантом за якою є міська рада. Проте в указаній Програмі не закріплено таке: 1) зобов'язання укладення договору між відповідним місцевим фінансовим органом і суб'єктом господарювання про погашення заборгованості суб'єкта господарювання перед Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста за виконання гарантійних зобов'язань; 2) уповноваження керівника фінансового органу міської ради на укладення окремо від мирової угоди договору надання місцевої гарантії, як того вимагає ст. 17 БК України.

---

[3] Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення за спожиті енергоносії: Закон України від 3 листопада 2016 року № 1730-VII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1730-19.

[4] Про затвердження типового договору про реструктуризацію заборгованості за спожиту електричну енергію: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 року № 221. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2017-п.

[5] Про затвердження Типового договору про реструктуризацію заборгованості за спожитий природній газ: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 року № 222. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-2017-п.

[6] Договір про надання місцевої гарантії (типова форма, Публічне акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»). URL: http://www.naftogaz.com/files/SaleOfGas/Dogovir-Misceva-Garantiya-2018.pdf.

[7] Програма цільової фінансової підтримки Кузнецовського міського комунального підприємства на період з 2017–2027 роки, затверджена Рішенням Вараської міської ради Рівненської області від 23 серпня 2017 року № 893. URL: varash.rv.gov.ua/images/doc/prr/2017/prr893-2017.docx.

3. Внутрішня місцева гарантія виконання зобов'язання суб'єктом комунального сектору економіки, що виникає в результаті одержання поворотної фінансової допомоги, яка надається фінансовою установою-резидентами. Надання поворотної фінансової допомоги під міську гарантію отримало найбільше розповсюдження. Наприклад, Іллічівська міська рада Рішенням від 22 лютого 2013 року надала дозвіл комунальному підприємству – фірмі «Райдуга» на отримання поворотної фінансової допомоги від Регіонального фонду підтримки підприємництва в Одеській області під гарантію Іллічівської міської ради[8]. Майнове забезпечення виконання договору не вимагається, а плата за надання гарантії встановлена в розмірі 1 (одна) гривня на рік, проте гарантія набуває чинності з моменту отримання погодження Міністерства фінансів України. Згідно з указаним Рішенням, гарантія надана Регіональному фонду підтримки підприємництва в Одеській області під місцеву гарантію для виконання зобов'язань комунального підприємства – фірми «Райдуга» відповідно до договору про надання фінансової допомоги. Формою надання гарантії визначено укладення Договору гарантії між Іллічівською міською радою й Регіональним фондом підтримки підприємництва в Одеській області.

4. Внутрішня місцева гарантія виконання зобов'язання суб'єкта комунального сектору економіки за субкредитом, що надається державою за рахунок залучених від міжнародних фінансових організацій коштів. Уже відбулися два проекти розвитку міської інфраструктури. Попередньо відбувся механізм конкурсного відбору енергозберігаючих інвестиційних проектів, урегульований Наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 7 липня 2008 року № 206 (у редакції від 11 червня 2009 року № 172)[9]. У пункті І розділу 1.02 Угоди про позику (Проект розвитку міської інфраструктури) між Україною (Позичальником) і Міжнародним банком реконструкції та розвитку, де позичальником є Україна, передбачено, що під терміном «муніципалітет» в Угоді розуміються «і) Муніципалітети, які виконують свої повноваження згідно із Законом Позичальника «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97 і Законом Позичальника «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 року № 586-14; або іі) місцеві органи влади Позичальника, які надають гарантію муніципальним підприємствам, що беруть участь у цьому проекті, під забезпечення місцевого бюджету, або обласні державні адміністрації, залежно від їхнього підпорядкування». Отже, відповідно до передмови до вказаної Угоди, Міжнародний банк реконструкції та розвитку (Банк) погодився надати Позику Позичальникові (Україні) на умовах, визначених у цій Угоді й в угодах, що повинні бути укладені між Банком і Комунальним підприємством і Муніципалітетом (Угоди про виконання проекту)[10]. Муніципалітет у таких відносинах є гарантом, а де-факто Україна за рахунок залучених коштів надає кредит (укладаються угоди про субкредитування) комунальному підприємству, гарантом якого є відповідна міська рада.

Відповідно до пункту «с» розділу 3.01 Угоди, Україна в особі Міністерства фінансів України «передає на умовах субкредиту частину коштів Позики Комунальним підприємствам на підставі угод про субкредитування, які повинні укладатися між Позичальником, через Мінфін і Мінжитлокомунгосп, і Комунальними підприємствами на умовах, затверджених Банком».

Наступним кроком Уряду було залучення позик від Міжнародного банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного проекту «Проект розвитку міської інфраструктури – 2» і проекту «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого теплопостачання України», а пізніше укладено Угоду про позику «Другий проект розвитку міської інфраструктури (Проект розвитку міської інфраструктури – 2)» між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 26 травня 2014 року[11]. Варто зазначити, що разом з указаною Угодою укладено Угоду про позику Фонду чистих технологій між Україною й Міжнародним банком реконструкції та розвитку, що діє як виконавець від імені Фонду чистих

[8] Про надання місцевої гарантії для забезпечення виконання комунальним підприємством – фірма «Райдуга» зобов'язань за договором з Регіональним фондом підтримки підприємництва в Одеській області про надання поворотної фінансової допомоги на інвестицію у реалізацію розвитку комунальної інфраструктури: бізнес-плану «Відкриття майстерні по заточці перукарського, манікюрного та побутового інструменту у м. Іллічівську»: Рішення Іллічівської міської ради від 22.02.2013 року 286-VI. URL: https://cmr.gov.ua/prozora/documents/type/RishennyaDepKom/show/902/.

[9] Порядок конкурсного відбору інвестиційних проектів для надання кредитів, передбачених для комунальних підприємств, що повинні бути відібрані для участі в Проекті розвитку міської інфраструктури, що затверджений Наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 7 липня 2008 року № 206 (у редакції від 11 червня 2009 року № 172). URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0611-09/sp:max25.

[10] Угода про позику (Проект розвитку міської інфраструктури) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 26 травня 2008 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/996_061.

[11] Угода про позику «Другий проект розвитку міської інфраструктури (Проект розвитку міської інфраструктури – 2)» між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 26 травня 2014 року. URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/UIP2%20IBRD%20Loan%20Agreement%20Execution_u.pdf.

технологій, від 26 травня 2014 року[12]. Важливо, що вказані угоди визначають особливості здійснення закупівель, які здійснюються за рахунок коштів позик відповідно до ч. 1 п. «А» розділу III Додатка 2 до Угоди: «Усі товари, роботи та послуги (окрім послуг консультантів), які є необхідними для виконання Проекту й фінансуються з коштів Позики, закуповуються відповідно до вимог, викладених чи згаданих в Розділі I Посібника із закупівель, та положень цього Розділу, відповідно до якого закупівля здійснюється через Міжнародні конкурсні торги, або можуть бути використані такі методи, як: (a) закупівлі на відкритому ринку; (b) пряме укладення контрактів; та (c) національні конкурсні торги». Закупівлі здійснюються згідно з планом закупівель, що визначає ті контракти, які підлягають попередньому розгляду Банком (п. 2 ч. «С» розділу II Додатка 2 Фінансової угоди).

Окрім цього, 23 липня 2015 року від імені України підписано Фінансову угоду (проект «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України») між Україною та Європейським інвестиційним банком (далі – Фінансова угода) про надання Україні кредиту в розмірі 400 млн євро, яка ратифікована Законом України від 3 лютого 2016 року[13]. Згідно з Фінансовою угодою, Проект складається із субпроектів, які повинні задовольняти окресленим у п. 3 Преамбули критеріям прийнятності й націлені на те, щоб «суттєво поліпшити енергетичну ефективність реконструйованих об'єктів та зробити внесок у забезпечення енергетичної безпеки України, скорочення втрат енергії та води, удосконалення послуг поводження з твердими побутовими відходами, централізованого теплопостачання, міського освітлення, водопостачання (включаючи гаряче та холодне водопостачання, а також подачу води для пиття та інших потреб) та каналізації, і загалом у поліпшення безпеки та якості послуг, що надаються». Аналогічно застосовується механізм державного субкредитування за рахунок залучених коштів, урегульований ст. 16 БК України. Однак у Фінансовій угоді не зазначено, хто гарантує зобов'язання комунальних підприємств, отже, ці питання регулюють норми національного права. Натомість статтею 6, зокрема її пунктом 6.04, врегульовано питання процедури закупівель, де передбачено, що кінцевій Бенефіціар зобов'язаний виконувати «всі застосовні політики та керівні настанови Банку, в тому числі (без обмеження) Екологічні та соціальні стандарти, Посібник Банку з питань закупівель», який опублікований на веб-сайті ЄІБ.

Згідно з ч. 2 ст. 6 Закону України «Про публічні закупівлі», закупівля товарів, робіт і послуг: 1) за кошти кредитів, позик, що надані відповідно до міжнародних договорів України Міжнародним банком реконструкції та розвитку, Міжнародною фінансовою корпорацією, Багатостороннім агентством з гарантування інвестицій, Міжнародною асоціацією розвитку, Європейським банком реконструкції та розвитку, Європейським інвестиційним банком, Північним інвестиційним банком, а також іншими міжнародними валютно-кредитними організаціями, здійснюється згідно з правилами і процедурами, встановленими цими організаціями, а в разі невстановлення таких правил і процедур відповідно до цього Закону, 2) на умовах їх співфінансування в рамках проектів, що реалізуються за рахунок зазначених у п. 1 кредитів, позик, здійснюється згідно з правилами і процедурами, встановленими відповідними організаціями, а в разі невстановлення таких правил і процедур відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі»[14].

5. Зовнішня місцева гарантія, яка надається міжнародній фінансовій організації в забезпечення повернення кредитів, що одержує суб'єкт комунального сектору економіки. Відповідно до п. 7 ч. 4 Порядку надання місцевих гарантії, що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 14 травня 2012 року № 541, «якщо кредити (позики) міжнародних фінансових організацій залучаються під місцеві гарантії для реалізації проектів, відібраних такими організаціями згідно з їх принципами, умовами та процедурами на підставі міжнародних договорів, застосовуються положення міжнародного договору, а копія протоколу засідання конкурсної комісії та витяг з Державного реєстру інвестиційних проектів та проектних (інвестиційних) пропозицій про реєстрацію проекту не подаються».

Ініціювання надання місцевої гарантії такого виду здійснюється комунальним підприємством, яке готує інвестиційний проект і після проведення попередніх переговорів з відповідною міжнародною фінансовою організацією звертається до органів місцевого самоврядування щодо прийняття рішення про

[12] Угода про позику Фонду чистих технологій, укладена відповідно до Другого проекту розвитку міської інфраструктури (Проект міської інфраструктури – 2) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку, що діє як виконавець від імені Фонду чистих технологій, від 26 травня 2014 року. URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/UIP%202%20CTF%20Loan%20Agreement%20Execution_u.pdf.

[13] Про ратифікацію Фінансової угоди (проект «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України») між Україною та Європейським інвестиційним банком: Закон України від 3 лютого 2016 року № 975-VIII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-19.

[14] Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 року № 922. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19.

доцільність залучення кредитних ресурсів для його реалізації. Відмітною обставиною є те, що в більшості рішень місцевих рад установлено плату в одну гривню за надання місцевої гарантії, зокрема саме такий розмір установлено в Рішенні Івано-Франківської міської ради «Про надання згоди комунальному підприємству «Електроавтотранс» Івано-Франківської міської ради на укладення кредитного договору з Європейським банком реконструкції та розвитку під гарантію Івано-Франківської міської ради» від 14 травня 2012 року № 541[15]. Така практика свідчить про те, що місцева гарантія покликана усунути ризики неповернення кредиту комунальним підприємством і є, по суті, умовно оплатною, натомість державна гарантія є оплатною більшою мірою, оскільки надається не лише державним підприємствам, а загалом резидентам – суб'єктам господарювання.

Отже, можна виділити передусім такі види місцевих гарантій: 1) внутрішні місцеві гарантії забезпечення виконання зобов'язань теплопостачальних і теплогенеруючих організацій і підприємств централізованого водопостачання й водовідведення за споживі енергоносії; 2) внутрішня місцева гарантія для забезпечення виконання мирової угоди, укладеної між комунальним підприємством і кредитором; 3) внутрішня місцева гарантія виконання зобов'язання суб'єктом комунального сектору економіки, яка виникає в результаті одержання поворотної фінансової допомоги, що надається фінансовою установою; 4) внутрішня місцева гарантія виконання зобов'язання суб'єкта комунального сектору економіки за субкредитом, що надається державою за рахунок залучених від міжнародних фінансових організацій коштів; 5) зовнішня місцева гарантія, що надається міжнародній фінансовій організації в забезпечення повернення кредитів, які одержує суб'єкт комунального сектору економіки. Отже, чотири види місцевих гарантій формують внутрішній місцевий гарантований борг Автономної Республіки Крим і територіальних громад міст. Проте суспільні відносини надання місцевих гарантій виконання зобов'язань за субкредитами, що надаються державою за рахунок залучених від Міжнародних фінансових організацій (МФО) коштів, обумовлені такими договорами: 1) між Україною та МФО – Угодою про позику; 2) між Україною в особі Міністерства фінансів України та комунальним підприємством – договором (угодою) про субкредитування; 3) між Україною в особі Міністерства фінансів і територіальною громадою в особі місцевого фінансового органу – договором про місцеву гарантію; 4) між територіальною громадою в особі місцевого фінансового органу та комунальним підприємством – договором про погашення заборгованості суб'єкта господарювання перед територіальною громадою міста за виконання гарантійних зобов'язань; 5) між МФО та комунальним підприємством – угодою про виконання проекту. Недоліком вітчизняного законодавства є те, що в БК України визначено лише поняття й загальні правові вимоги до місцевої гарантії, його положення не узгоджені з положеннями інших законів, які визначають особливі види місцевих гарантій. Особливістю є те, що внутрішня місцева гарантія виконання зобов'язання суб'єкта комунального сектору економіки за субкредитом, що надається державою за рахунок залучених від міжнародних фінансових організацій коштів, обтяжена транскордонним елементом – угодою про виконання проекту, яка укладається між МФО та комунальним підприємством на підставі міжнародних договорів України, які мають пріоритет у регулюванні питань публічних закупівель, і такі угоди підпадають під регулювання. Угода про виконання проекту, яка укладається між Міжнародним банком реконструкції та розвитку й комунальним підприємством, може бути охарактеризована як зовнішньоекономічний інвестиційний договір, на який поширюються норми міжнародного приватного права, міжнародного економічного права й національного права, в межах, визначених відповідною Угодою про надання позики, що укладена між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку.

Один вид місцевих гарантій, що надаються міжнародним фінансовим організаціям як забезпечення виконання зобов'язань комунальних підприємств за одержаними кредитами, формує зовнішній гарантований місцевий борг. Однак за умови, що в законодавстві про публічні закупівлі та про зовнішньоекономічну діяльність установлено пріоритет положень міжнародних договорів, які визнані обов'язковими законами України, в БК України такий пріоритет не передбачено, водночас така потреба існує в разі укладення договору місцевої гарантії чи угоди про погашення заборгованості суб'єкта господарювання перед Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста.

У наступних дослідженнях доцільно проаналізувати правосуб'єктність територіальних громад міст та Автономної Республіки Крим у відносинах гарантування зобов'язань суб'єктів комунального сектору економіки перед міжнародними фінансовими організаціями.

[15] Про надання згоди комунальному підприємству «Електроавтотранс» Івано-Франківської міської ради на укладення кредитного договору з Європейським банком реконструкції та розвитку під гарантію Івано-Франківської міської ради: Рішення Івано-Франківської міської ради від 14 травня 2012 року № 541. URL: http://www.mrada.if.ua/images/proekky_rishenj/9_sesia/37.pdf.

Анотація

У статті проаналізовано питання видів місцевих гарантій, що закріплені в законодавстві й реалізуються на практиці. Виокремлено п'ять видів місцевих гарантій, із яких чотири види формують внутрішній гарантований борг Автономної Республіки Крим і територіальних громад міст. Один вид місцевих гарантій, що надаються міжнародним фінансовим організаціям як забезпечення виконання зобов'язань комунальних підприємств за одержаними кредитами, формує зовнішній гарантований місцевий борг.

Summary

In the article, the issues of types of local guarantees, which are enshrined in the law and are implemented on the practice, are analyzed. There are five types of local guarantees, of which four types form the internal guaranteed debt of the Autonomous Republic of Crimea and territorial communities of cities. One form of local guarantees provided to international financial organizations as a guarantee of fulfillment of obligations of utility companies for loans received forms an external guaranteed local debt.

Використана література:

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17.
2. Про інвестиційну діяльність: Закон України 18 вересня 1991 року № 1560-XII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12.
3. Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення за спожиті енергоносії: Закон України від 3 листопада 2016 року № 1730-VII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1730-19.
4. Про затвердження типового договору про реструктуризацію заборгованості за спожиту електричну енергію: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 року № 221. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2017-п.
5. Про затвердження Типового договору про реструктуризацію заборгованості за спожитий природній газ: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 року № 222. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-2017-п.
6. Договір про надання місцевої гарантії (типова форма, Публічне акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»). URL: http://www.naftogaz.com/files/SaleOfGas/Dogovir-Misceva-Garantiya-2018.pdf.
7. Програма цільової фінансової підтримки Кузнецовського міського комунального підприємства на період з 2017–2027 роки, затверджена Рішенням Вараської міської ради Рівненської області від 23 серпня 2017 року № 893. URL: varash.rv.gov.ua/images/doc/prr/2017/prr893-2017.docx.
8. Про надання місцевої гарантії для забезпечення виконання комунальним підприємством – фірма «Райдуга» зобов'язань за договором з Регіональним фондом підтримки підприємництва в Одеській області про надання поворотної фінансової допомоги на інвестицію у реалізацію розвитку комунальної інфраструктури: бізнес-плану «Відкриття майстерні по заточці перукарського, манікюрного та побутового інструменту у м. Іллічівську»: Рішення Іллічівської міської ради від 22 лютого 2013 року 286-VI. URL: https://cmr.gov.ua/prozora/documents/type/RishennyaDepKom/show/902/.
9. Порядок конкурсного відбору інвестиційних проектів для надання кредитів, передбачених для комунальних підприємств, що повинні бути відібрані для участі у Проекті розвитку міської інфраструктури, що затверджений Наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 7 липня 2008 року № 206 (у редакції від 11 червня 2009 року № 172). URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0611-09/sp:max25.
10. Угода про позику (Проект розвитку міської інфраструктури) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 26 травня 2008 року (Угоду ратифіковано Законом України від 24 вересня 2008 року № 592-VI (592-17)). URL: http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/996_061.
11. Угода про позику «Другий проект розвитку міської інфраструктури (Проект розвитку міської інфраструктури – 2)» між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 26 травня 2014 року. URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/UIP2%20IBRD%20Loan%20Agreement%20Execution_u.pdf.
12. Угода про позику Фонду чистих технологій, укладена відповідно до Другого проекту розвитку міської інфраструктури (Проект міської інфраструктури – 2) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку, що діє як виконавець від імені Фонду чистих технологій, від 26 травня 2014 року. URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/UIP%202%20CTF%20Loan%20Agreement%20Execution_u.pdf.
13. Про ратифікацію Фінансової угоди (проект «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України») між Україною та Європейським інвестиційним банком: Закон України 3 лютого 2016 року № 975-VIII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-19.

14. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 року № 922. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19.
15. Про надання згоди комунальному підприємству «Електроавтотранс» Івано-Франківської міської ради на укладення кредитного договору з Європейським банком реконструкції та розвитку під гарантію Івано-Франківської міської ради: Рішення Івано-Франківської міської ради від 14 травня 2012 року № 541. URL: http://www.mrada.if.ua/images/proekky_rishenj/9_sesia/37.pdf.

Liubov Kasianenko,
Doctor of Law, Professor, Professor at the Department of Financial Law University of the State Fiscal Service of Ukraine

Irina Buryak,
postgraduate student of the National University of the State Fiscal Service of Ukraine